

DOI: <https://doi.org/10.28925/2412-0774.2024.2.11>

УДК 378.4.091:005.6]:341.231

Оксана Бульвінська

<https://orcid.org/0000-0002-6764-4340>

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник,

старший науковий співробітник Бібліотеки,

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка,

вул. Левка Лук'яненка, 13-б, 04212 Київ, Україна,

o.bulvinska@kubg.edu.ua

УНІВЕРСИТЕТСЬКА АВТОНОМІЯ – ДОСТАТНЯ ЧИ НЕОБХІДНА УМОВА ДЛЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ? ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ ОСВІТНИХ ДЕБАТІВ

Стаття присвячена презентації досвіду проведення дебатів, присвячених впливу університетської автономії на підвищення якості вищої освіти. Наголошено, що університетська автономія є засадничою академічною цінністю і стратегічним напрямом розвитку Європейського простору вищої освіти, а також ключовою ознакою демократичного суспільства й умовою підвищення якості вищої освіти та досліджень. Охарактеризовано дебати як навчальну технологію і її роль у розвитку професійних і загальних компетентностей здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, підвищенню рівня комунікативних умінь й інтерактивної здатності до партнерської взаємодії, навичок роботи в команді; а також утвердженню демократичних цінностей, толерантності, чесності, поваги до опонента. Аргументи, представлені членами команди ствердження під час дебатів, засвідчили, що університетська автономія у всіх чотирьох вимірах (організаційна, кадрова, фінансова та академічна) дозволяє створити саморегульоване і авторитетне середовище, яке сприяє підвищенню якості вищої освіти, а також зобов'язує університети нести відповідальність перед суспільством, адже вони відіграють ключову роль у розвитку демократичного й інклюзивного суспільства, сталого та екологічно безпечного економічного і соціального розвитку, у розвитку економіки і підвищенні рівня життя. На противагу команда заперечення аргументувала можливості централізованого регулювання з боку держави в підвищенні якості вищої освіти і в реалізації соціальної відповідальності університетів.

Ключові слова: академічна автономія, дебати, кадрова автономія, навчальна технологія, організаційна автономія, соціальної відповідальності університетів, університетська автономія, фінансова автономія, якість вищої освіти.

ВСТУП

Університетська автономія є засадничою академічною цінністю і стратегічним напрямом розвитку Європейського простору вищої освіти (Rome communiqué, 2020, р. 5). Дослідження Ради Європи (Bergan et al., 2020) акцентує основні причини, чому академічна свобода та інституційна автономія є важливими: вони є ключовими ознаками демократичних суспільств, а також умовою підвищення якості вищої освіти та досліджень (р. 42).

Університетська автономія – це спроможність закладів вищої освіти розробляти внутрішні структури, відбирати та навчати персонал, формувати академічні програми та використовувати фінансові ресурси відповідно до їхніх конкретних інституційних місій та профілів (Estermann, Bennetot Pruvot, 2018). Автономія стосується повноважень закладу вищої освіти визначати власні цілі та програми, а також засоби для їх досягнення. Як правило, університетська автономія визначається в термінах «відносин між державою та закладами вищої освіти, що постійно змінюються, а також ступені контролю з боку держави, залежно від національного контексту та обставин» (Estermann, Nokkala, 2009, р. 6).

Отже, автономія є балансом між свободою контролювати власні ресурси та розпоряджатися ними, конкурувати з іншими університетами, співпрацювати з усіма стейкхолдерами, брати на себе відповідальність за найефективніше використання своїх ресурсів, з одного боку, та участю держави в регулюванні діяльності університетів, з іншого боку. «Ступінь університетської автономії корелюється з політичним і адміністративним устроєм країни, економічним розвитком і культурними традиціями, історичним й ідеологічним контекстом, аксіологічною орієнтацією суспільства, традиційною роллю закладів вищої освіти. На цих відмінностях базуються моделі університетської автономії в різних європейських країнах» (Бульвінська, 2024, с. 156–157).

У різних країнах відзначаємо різні варіанти поєднання університетської автономії та державного регулювання системи вищої освіти – від найменшого втручання органів влади в діяльність університетів до високого рівня участі держави в керуванні ними. Вивченню європейських норм, стандартів, механізмів, інструментів, найкращих державних, суспільних і освітніх практик та моделей університетської автономії в країнах ЄС присвячений Модуль програми Еразмус+: Жан Моне «Університетська автономія в розвитку демократичних цінностей у вищій освіті: досвід країн ЄС для України», який реалізується в Київському столичному університеті імені Бориса Грінченка. Цільова аудиторія Модуля – здобувачі вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня, майбутні доктори філософії і викладачі університетів, оскільки більшість з них вже є викладачами або мають намір ними стати. Саме вони стануть агентами якісних змін та сприятимуть ствердженню принципів демократії та університетської автономії в академічній спільноті.

Реалізація Модуля програми Еразмус+: Жан Моне «Університетська автономія в розвитку демократичних цінностей у вищій освіті: досвід країн ЄС для України» спрямована на формування професійно орієнтованих компетентностей аспірантів у процесі інтерактивних заходів, одним з яких були дебати «Університетська автономія: достатня чи необхідна умова для якості вищої освіти», присвячені висвітленню переваг та невикористаних резервів автономії і державного регулювання системи вищої освіти.

Мета статті – презентувати досвід проведення дебатів, присвячених впливу університетської автономії на підвищення якості вищої освіти.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Дебати як навчальна технологія. Дебати – це публічна дискусія, чітко організована і структурована. Протягом дебатів два учасники повинні представити аргументи для переконання у своїй правоті супротивника і третьої сторони – слухачів.

Як навчальну технологію дебати розробив британський філософ, соціолог, викладач Карл Поппер. У рамках концепції відкритого суспільства він стверджував, що ніхто не має монополії на істину, що різні люди мають різні погляди та інтереси. Отже, відкрите суспільство неможливо уявити без вміння говорити та слухати.

У 2001 р. в Україні за підтримки Міжнародного Фонду «Відродження» та Інституту Відкритого Суспільства було видано методичні рекомендації щодо проведення навчальних дебатів. У цьому навчальному посібнику представлено філософію і принципи дебатів, а також правила їхньої організації і проведення.

Головні принципи дебатів (Дебати, 2001, с. 5–6):

1. Дебати – це навчання. У дебатах важливішим є процес навчання, ніж кінцевий результат кожної гри – перемога чи поразка, бо дебати проводять для підвищення рівня знань, набуття досвіду, як логічно будувати промову і поводити себе перед аудиторією, тобто

для розвитку навичок, які необхідні для досягнення життєвого успіху в сучасному демократичному суспільстві.

2. Правда, і нічого крім правди. Оскільки навчання та формування навичок важливіші, ніж перемога, а в центрі дебатів – пошук істини, то цих цілей не можна досягнути з використанням недостовірних фактів, посилення на неіснуючі джерела інформації тощо.

3. Повага до опонентів. Дебати – це змагання ідей, а не боротьба особистостей. Єдиний шлях довести хибність ідеї опонента – показати небезпечність її наслідків; єдина допустима зброя – добре продуманий аргумент, влучний приклад, красномовство, оригінальність побудови промови тощо.

Дебати – це технологія активного навчання, яка, на переконання дослідників (Rodríguez-Dono, Hernández-Fernández, 2021; Meschi et al., 2024; Chen et al., 2022; Park et al., 2011; Ананьян, 2023; Слодиницька, Гудима, 2023; Ханікіна та інші, 2021), розвиває критичне мислення, оскільки вона вимагає пошуку, перевірки та реструктуризації інформації, а учасники дебатів вчать не довіряти твердженням, розуміючи, що проблеми мають більше ніж одну сторону. Дебати вчать вмінню міркувати, продуктивно організовувати процес обговорення спірних питань, а також розвивати інтелектуальний і творчий потенціал людини, сприяють заохоченню до інноваційної діяльності, надають продуктивний досвід поведінки перед аудиторією (DeWitt et al., 2015).

Важливою є роль дебатів у розвитку комунікативних компетентностей дебатувальників: уміння аналізувати, узагальнювати і виділяти головне для ефективного обміну інформацією з теми дебатів; здатності побудувати логічну промову з узагальненням й акцентуванням головної думки, ораторських умінь, володіння засобами невербального спілкування, вміння відбору оптимальних форм і методів самопрезентації, а також інтерактивної здатності до партнерської взаємодії, навичок роботи в команді; толерантності, чемності, поваги до опонента (Вербицька, Кузьо, 2021; Дегтярьова та інші, 2021; Шевельова-Гаркуша, 2023; Bulvinska, 2017). Дебати також вимагають від учасників активного слухання й аналізу аргументів протилежної групи, щоб ефективно спростовувати їх (Meschi et al., 2024).

Дебати відіграють важливу роль у формуванні в учасників демократичних цінностей, сприяють розвитку поваги до особистості і її прав, до інститутів громадянського суспільства, вчать умінню дійти консенсусу щодо обговорюваних ідей.

Дебати Карла Поппера мають чітку структуру і регламент. У дебатах беруть участь 2 команди по 3 особи (спікери) – команда ствердження і команда заперечення. Спікери заздалегідь готують аргументи для участі в дискусії. На доведення своєї позиції кожному учаснику дебатів дається обмежений час – 3 хвилини. Після висловлення всіх аргументів настає час запитань як з боку опонентів, так і з боку слухачів. Суддівська команда оцінює аргументацію кожної з команд і підводить підсумки дебатів.

Досвід проведення дебатів «Університетська автономія: достатня чи необхідна умова для якості вищої освіти». Дебати «Університетська автономія: достатня чи необхідна умова для якості вищої освіти» в рамках Модуля програми Еразмус+: Жан Моне «Університетська автономія в розвитку демократичних цінностей у вищій освіті: досвід країн ЄС для України» були присвячені обговоренню 2 проблемних питань:

1. Університетська автономія як важливий фактор підвищення якості вищої освіти.

2. Можливості університетської автономії для реалізації соціальної відповідальності університетів.

Обговорення першого проблемного питання було присвячено перевагам і викликам, які пов'язані з академічною, кадровою, фінансовою та організаційною автономією чи, навпаки – із централізованим державним регулюванням.

Друге проблемне питання актуалізувало третю, соціальну місію університетів і висвітлювало такі напрями діяльності:

- сприяння розвитку місцевих громад: освітня і просвітницька діяльність університетів для місцевих громад, надання експертної допомоги місцевим бізнес-організаціям та підприємствам;
- впровадження принципів сталого розвитку, сприяння розв'язанню екологічних проблем;
- підтримка інклюзивності, рівності та різноманітності, забезпечення рівних можливостей для всіх своїх студентів та співробітників, незалежно від їхнього соціального походження, раси, статі або інших характеристик; підтримка студентів з обмеженими можливостями і вразливих та незахищених категорій.

Команда ствердження надала докази того, університетська автономія у всіх чотирьох вимірах (організаційна, кадрова, фінансова та академічна) дозволяє створити саморегульоване і авторитетне середовище, яке сприяє підвищенню якості вищої освіти. Автономія також зобов'язує університети нести відповідальність перед суспільством, адже вони відіграють ключову роль у розбудові демократичного й інклюзивного суспільства, сталого та екологічно безпечного економічного і соціального поступу, у розвитку економіки і підвищенні рівня життя.

Команда заперечення аргументувала, що автономія не є обов'язковою умовою високої якості освіти. Високого рівня якості освіти, соціальної відповідальності університетів, міжнародного визнання можна досягти і в умовах централізованого регулювання з боку держави. Автономія надає університетам багато можливостей в організаційному, фінансовому, кадровому, академічному вимірах, проте університети з невисоким рівнем автономії теж займають високі місця в міжнародних рейтингах університетів і користуються повагою студентів, роботодавців та інших стейкхолдерів саме тому, що надають вищу освіту високого рівня.

Кожна з команд ілюструвала свої аргументи прикладами з університетів різних європейських країн, які вивчались на лекційних і семінарських заняттях у рамках Модуля програми Еразмус+: Жан Моне: Греції, Естонії, Італії, Латвії, Литви, Люксембургу, Нідерландів, Німеччини, Норвегії, Польщі, Сполученого Королівства, Хорватії, Чехії, Швеції.

Аргументи команд ствердження і заперечення представлено в Таблицях 1 і 2 (ми скоротили ілюстративні приклади обох команд).

Університетська автономія як важливий фактор підвищення якості вищої освіти

Команда ствердження	Команда заперечення
<p><i>Академічна автономія</i> дає можливість університетам самостійно визначити кількість студентів для зарахування на освітню програму, а також критерії їхнього відбору, що дозволяє вибрати найкращих абітурієнтів, які продемонстрували бажання і здібності для навчання, що, безперечно, вплине на якість освіти, яку вони здобувають.</p> <p><i>Академічна автономія</i> дає також можливість університетам відкривати нові освітні програми відповідно до своїх матеріальних, ресурсних, академічних можливостей.</p> <p>У 8 країнах Європи відкриття нових освітніх програм не потребує попередньої акредитації.</p>	<p>Відповідно до звіту Європейської асоціації університетів щодо автономії 2023 р. в Європі найпоширенішим залишається випадок, коли всі нові освітні програми повинні проходити акредитацію перед впровадженням або перед отриманням фінансування (15 країн, вдвічі більше, ніж країн, де відкриття нових освітніх програм не потребує попередньої акредитації). Крім цього, у 12 країнах існують інші різні обмеження щодо нових програм.</p> <p>Високі успіхи університетів, відмічені, наприклад, топовими позиціями в міжнародних рейтингах, можуть бути не пов'язаними з автономією. Наприклад, французька система вищої освіти традиційно характеризується сильною централізованою присутністю держави в організації та фінансуванні освіти. Проте у 2023 р. Університет Париж-Сакле зайняв 15 місце в Шанхайському рейтингу, це 3 місце серед європейських університетів.</p> <p>Отже, на високі успіхи університету вплинула не автономія, а управлінське рішення створення високорейтингового університету, а саме: Університет Париж-Сакле був заснований у 2015 р. шляхом об'єднання кілька провідних державних університетів, «великих шкіл» і дослідницьких центрів, які є частиною провідних світових науково-дослідних організацій у різних сферах. Метою створення університету було входження в топ-10 університетів світу.</p>
<p><i>Кадрова автономія</i> надає університетам можливості залучати науково-педагогічні кадри, необхідні для проведення освітньої діяльності та наукових досліджень; приймати рішення щодо заробітної плати, а також щодо</p>	<p>Нижчий рівень <i>кадрової автономії</i>, як правило, пов'язаний з тим, що академічний персонал у певних країнах має статус державного службовця, тому університети обмежені в можливостях вільно приймати на роботу</p>

<p>матеріального заохочення викладачів; приймати рішення щодо просування по службі науково-педагогічних кадрів. Це мотивує академічний персонал до підвищення якості викладання і наукових досліджень</p> <p>Наприклад, Естонія відповідно до звіту Європейської асоціації університетів щодо автономії 2023 р має найвищий рівень кадрової автономії – 100%. Естонські університети організовують набір академічного персоналу відповідно до власних критеріїв, які є невід’ємною частиною інституційної практики та культури. Рішення щодо заробітної плати для академічного персоналу є внутрішньою справою університетів.</p> <p>Для мотивації викладачів слугує також щорічна стипендія, заснована в 2015 р.; метою стипендії є підтримка розвитку викладання та сприяння поширенню найкращого педагогічного досвіду.</p>	<p>викладачів чи звільняти їх. Звіт Європейської асоціації університетів щодо автономії 2023 р. показує, що частка академічного персоналу, яка має статус державного службовця, продовжує знижуватися по всій Європі.</p> <p>Проте в країнах, де академічні працівники є державними службовцями, вони почуваються більш соціально захищеними, незалежними від необґрунтованого звільнення; мають впевненість у сталій заробітній платні і майбутній пенсії.</p> <p>Вільно встановлювати заробітну платню для академічного персоналу можуть тільки 6 країн, в інших 29 держава встановлює розмір оплати праці.</p>
<p>Високий рівень <i>фінансової автономії</i> надає можливості самостійно розподіляти державне фінансування через блоковий грант, а також користуватися фінансовими внесками від різних донорів, отримувати дохід від передачі прав інтелектуальної власності, від комерціалізації ідей і результатів досліджень. Фінансова автономія також передбачає здатність самостійно купувати, продавати та будувати об’єкти або мати доступ до рухомих і нерухомих активів, наданих державою, зберігати надлишки державного фінансування, самостійно встановлювати розмір плати за навчання.</p> <p>Це дозволяє університетам покращити матеріальну базу, облаштувати приміщення, закупити устаткування, необхідне для якісного освітнього процесу і наукових досліджень. відкрити нові напрями досліджень і навчальні курси, мотивувати академічний персонал за рахунок матеріального заохочення.</p>	<p>Вищий рівень <i>фінансової автономії</i> пов’язаний з тим, що університети отримують базове державне фінансування через блокові фінансові гранти, які покривають кілька категорій витрат, наприклад навчання, оплата праці, дослідницька діяльність тощо.</p> <p>Більшість європейських країн мають блокове фінансування, причому половина національних освітніх систем дозволяє університетам розподіляти фінансування за блоками без особливих обмежень.</p> <p>Отже, європейські освітні системи перебувають приблизно на однаковому рівні можливостей державного фінансування. Тому на покращення матеріальної бази і якість освітнього процесу впливає не стільки можливість розподіляти фінанси, скільки розмір державного фінансування, а він залежить від ВВП країни і рівня державних витрат на освіту.</p>

Можливості університетської автономії для реалізації соціальної відповідальності університетів

Команда ствердження	Команда заперечення
<p>Для сприяння розвитку місцевих громад, надання експертної допомоги місцевим бізнес-організаціям та підприємствам університети можуть скористатися <i>академічною свободою</i> вибирати напрями наукових досліджень, самостійно визначати зміст освітніх програм і окремих навчальних модулів, форми і методи викладання, <i>організаційною автономією</i> (можливістю створювати структурні підрозділи для співпраці з бізнесом і громадою, для здійснення певних наукових досліджень, для проведення корпоративного навчання за запитом місцевих компаній), а також <i>фінансовою</i> (можливістю користуватися фінансовими внесками від різних донорів).</p>	<p>Соціальна відповідальність університету – це не просто політика управління університетом і сукупність дій, спрямованих на соціальні впливи; це своєрідна філософія, моральний підхід і фокус на турботу про наслідки своєї діяльності як на академічному, так і на соціальному рівнях, що пронизує всі сфери діяльності університету.</p> <p>Соціальна відповідальність ґрунтується на фундаментальних етичних принципах і спільних університетських цінностях. Тому реалізація соціальної відповідальності університету більшою мірою залежить від цінностей, які визнаються значущими для певної університетської спільноти. Якщо університет позиціонує себе як прогромадський і здійснює відповідальний і системний вплив на суспільство, соціум, громаду, постійну взаємодію із суспільством, то навіть низький рівень університетської автономії не стане йому в цьому на заваді.</p>
<p>Університет може використати свою автономію для реалізації соціальної відповідальності шляхом активної участі у проєктах, спрямованих на сталий соціально-економічний розвиток, за рахунок активної співпраці з промисловістю, урядовими установами та громадськими організаціями для реалізації проєктів з екологічного захисту, енергоефективності та інших аспектів сталого розвитку.</p> <p>Університети активно підтримують молодих винахідників-підприємців, студентські стартапи, інноваційні технології, які сприятимуть покращенню якості життя. Користуючись академічною автономією і академічною свободою, заклади вищої освіти впроваджують міждисциплінарний підхід в освіті, який сприяє формуванню висококваліфікованих</p>	<p>Одним з обмежень, які впливають на рейтингування країн щодо університетської автономії, є не контрольована державою можливість відкривати освітні програми, а також здатність самостійно встановлювати кількість набору студентів. Тобто чим більше самостійності мають університети в цих процесах, тим вищий рівень автономії в них. Але відсутність контролю з боку держава загрожує перекосом на ринку праці: випускники з найбільш популярних спеціальностей можуть не знайти роботу, в той час як менш популярні, але життєво необхідні для розвитку країни спеціальності недоотримують охочих навчатись, а потім працювати в цих галузях. Університети в гонитві за прибутком від оплати студентами свого навчання можуть</p>

<p>спеціалістів для сталого соціально-економічного розвитку.</p>	<p>відкривати освітні програми і набирати велику кількість студентів, не маючи для цього матеріальних, ресурсних, академічних можливостей.</p> <p>Адже якщо випускник після закінчення університету не зможе знайти роботу за спеціальністю через перевиробництво таких фахівців або через недостатньо сформовані компетентності, це означає, що ця особа не отримує гідну працю і справедливу винагороду за неї. У програші також і держава, яка марно витратила гроші на підготовку фахівця. А у випадку, коли країна не отримує достатньої кількості фахівців у певних галузях, необхідних для економіки, сповільнюються темпи економічного зростання, знижується рівень продуктивності, тобто сталий розвиток країни опиняється під загрозою.</p>
<p><i>Підтримка інклюзивності, рівності та різноманітності, забезпечення рівних можливостей для всіх своїх студентів та співробітників, незалежно від їхнього соціального походження, раси, статі або інших характеристик; підтримка студентів з обмеженими можливостями і вразливих та незахищених категорій можливі в рамках академічної автономії, яка дає можливість самостійно визначати кількість набору студентів, і фінансової автономії, яка визначає право університету вільно встановлювати плату за навчання. Університет у рамках автономії може призначити стипендії для вразливих та незахищених категорій здобувачів вищої освіти, які будуть покривати часткову чи повну вартість освіти.</i></p>	<p>Державне регулювання краще спрацьовує в кризові моменти, коли треба швидко організувати і мобілізувати наявні ресурси. Так, після початку військового вторгнення росії в Україну ЄС вперше у своїй історії 4 березня 2022 р. увів у дію Директиву про тимчасовий захист, яка запровадила нормативно-правові положення для допомоги у врегулюванні масового прибуття людей, тобто біженців з України, які рятувались від війни, зокрема й підтримка в освіті і в дослідницькій діяльності.</p> <p>Підтримку українських біженців запровадили також уряди багатьох країн: Чехії, Латвії, Литви, Польщі, Ірландії, Швейцарії, запропонувавши стипендіальні програми для українських студентів і науковців, спеціальне стажування українських науковців з фінансовою підтримкою тощо.</p> <p>Отже, підтримка інклюзивності можлива і за рахунок державного регулювання, особливо під час кризових моментів історії.</p>

Складено автором самостійно за матеріалами виступів.

Акцентуємо, що проведені дебати продемонстрували високий рівень підготовки учасників, їхню фахову зацікавленість, аналітичний підхід у висвітленні переваг та резервів університетської автономії і державного регулювання системи вищої освіти. Дебати також сприяли розвитку демократичних цінностей у вищій освіті як зі змістовного (автономія університетів є ключовою ознакою демократичних суспільств), так і з методологічного боку (дебати є інтерактивною навчальною технологією, спрямованою на розвиток толерантності та поваги і до учасників власної команди, і до опонентів).

ВИСНОВКИ

Проведені освітні дебати, присвячені висвітленню переваг та можливостей автономії і державного регулювання системи вищої освіти, дозволили здобувачам третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти глибоко засвоїти знання, розвинути професійні і загальні компетентності, підвищити рівень критичного мислення, комунікативних умінь, надали досвід роботи в команді і презентації власних наукових пошуків перед аудиторією. Дебати розвивають дослідницькі уміння пошуку, перевірки та критичного осмислення інформації, а також сприяють утвердженню демократичних цінностей, толерантності, поваги до особистості та її переконань.

Презентовані під час дебатів доводи команд ствердження і заперечення дозволили більш глибоко й аргументовано охарактеризувати переваги і слабкі сторони університетської автономії і державного регулювання вищої освіти.

Перспективи подальших досліджень, на нашу думку, полягають у вивченні університетської автономії в Україні та її впливу на якість вищої освіти.

Список використаної літератури

1. Ананьян Е. Л. Дебати як інтерактивна педагогічна технологія у процесі навчання іноземної мови. *The 1st International scientific and practical conference «Science and society: modern trends in a changing world» (December 18–20, 2023)*. Vienna: MDPС Publishing, 2023. P. 290–296.
2. Бульвінська О. Моделі університетської автономії в країнах ЄС: компаративний аналіз. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2024. № 1 (78). С. 155–169. DOI: <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2024.1.12>
3. Вербицька Х. І., Кузьо Л. І. Формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх правоохоронців за допомогою методу тематичних онлайн-дебатів. *Інноваційна педагогіка*. 2021. Випуск 42. С. 130–134. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/42.26>
4. Дебати: Навчальний посібник: Методичні рекомендації щодо ведення дебатів. Київ: А.П.Н., 2001. 43 с.
5. Дегтярьова К. О., Карась А. В., Живолуп В. І., Кібенко Л. М. Застосування методу дебатів під час навчання іноземної мови за професійним спрямуванням як одного із засобів розвитку комунікативних навичок студентів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2021. № 47 (1). С. 64–67.
6. Слодиницька Ю., Гудима Г. Розвиток критичного мислення в сучасній педагогіці: стратегії, методи та виклики. *Scientific Collection «InterConf»*. 2023. № 160. P. 91–94.
7. Ханикіна Н., Сопова Д., Бульвінська О. Впровадження принципів академічної доброчесності в університеті: досвід проведення освітологічних дебатів. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2021. № 1 (66). С. 46–55. DOI: <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2021.1.6>
8. Шевельова-Гаркуша Н. *Дебати як особливий вид інтерактивного навчання для вдосконалення комунікативної компетенції студентів на заняттях з англійської мови*. Матеріали V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки в країнах Євразії». Переяслав: Університет Григорія Сковороди в Переяславі, 2023. С. 86–87.
9. Bergan S., Gallagher T., Harkavy I. (Eds.) Academic freedom, institutional autonomy and the future of democracy. *Council of Europe. Higher Education Series*. 2020. № 24. URL: <https://rm.coe.int/prems-025620-eng-2508-higher-education-series-no-24/1680a19fdf> (дата звернення: 16.05.2024).

10. Bulvinska O. Teacher communicative competence: different theoretical approaches. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2017. № 15 (37). Т. 1. С. 20–23.
11. Chen X., Zhai X., Zhu Yu., Li Y. Exploring debaters and audiences' depth of critical thinking and its relationship with their participation in debate activities. *Thinking Skills and Creativity*. 2022. № 44. Art. 101035. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2022.101035>
12. Chen X., Zhao H., Jin H., Li Y. Exploring college students' depth and processing patterns of critical thinking skills and their perception in argument map (AM)-supported online group debate activities. *Thinking Skills and Creativity*. 2022. № 51. Art. 101467. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2024.101467>
13. DeWitt D., Alias N., & Siraj S. Collaborative learning: Interactive debates using padlet in a higher education institution. International Educational Technology Conference (IETC 2015), 27–29 May 2015, Istanbul, Turkey. 2015. URL: <http://eprints.um.edu.my/id/eprint/13630> (дата звернення: 17.05.2024).
14. Estermann T., Nokkala T. University Autonomy in Europe I: Exploratory Study. Brussels: European University Association, 2009. 48 p. URL: <https://eua.eu/resources/publications/408:university-autonomy-in-europe-i-exploratory-study%C2%A0.html> (дата звернення: 17.05.2024).
15. Estermann T., Bennetot Pruvot E. Institutional Autonomy in Higher Education. P. Teixeira, J. Shin (Eds.). *The International Encyclopedia of Higher Education Systems and Institutions*. Dordrecht: Springer, 2018. DOI: <https://doi.org/10.1007/978-94-017-9553-1>
16. Meschi M., Shirahmadi S., Amiri M., Ebrahimi-Siaghi N. Debating: effective and satisfactory learning method in dentistry. *BMC Medical Education*. 2024. № 24. Art. 307. DOI: <https://doi.org/10.1186/s12909-024-05286-5>
17. Park C., Kier C., Jugdev K. Debate as a Teaching Strategy in Online Education: A Case Study. *Canadian Journal of Learning and Technology / La revue canadienne de l'apprentissage et de la technologie*. 2011. Vol. 37. № 3. DOI: <https://doi.org/10.21432/T2FW2R>
18. Rodriguez-Dono A., Hernández-Fernández A. Fostering Sustainability and Critical Thinking through Debate – A Case Study. *Sustainability*. 2021. № 13 (11). Art. 6397. DOI: <https://doi.org/10.3390/su13116397>
19. Rome communiqué 2020. URL: <https://erasmusplus.org.ua/novyny/3131-bologna-conference-in-rome-19-nov-2020.html> (дата звернення: 17.05.2024).

References

- Ananyan, E. L. (2023). Debati yak interaktivna pedagogichna tehnologiya u procesi navchannya inozemnoyi movi [Debate as an interactive pedagogical technology in the process of learning a foreign language]. In *The 1st International scientific and practical conference «Science and society: modern trends in a changing world» (December 18–20, 2023)* (pp. 290–296). MDPC Publishing.
- Bulvinska, O. (2024). Modeli universitetskoyi avtonomiyi v krayinah YeS: komparativnij analiz [Models of University Autonomy in EU Countries: Comparative Analysis]. *Continuing Professional Education: Theory and Practice*, 1 (78), 155–169. <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2024.1.12>
- Verbytska, Kh. I., Kuzo, L. I. (2021). Formuvannya inshomovnoyi komunikativnoyi kompetentnosti majbutnih pravohoronciv za dopomogoyu metodu tematichnih onlajn-debativ [Formation of Foreign Language Communicative Competence of Future Law Enforcement Officers Using the Method of Thematic Online Debates]. *Innovative Pedagogy*, 42, 130–134. <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/42.26>
- Debati: Navchalnij posibnik: Metodichni rekomendaciyi shodo vedennya debativ [Debate: Study guide: Methodical recommendations for conducting debates]* (2001). A.P.N.
- Dehtiarova, K., Karas, A., Zhyvolup, V., Kibenko, L. (2021). Zastosuvannya metodu debativ pid chas navchannya inozemnoyi movi za profesijnim spryamuvannjam yak odnogo iz zasobiv rozvitku komunikativnih navichok studentiv [Application of Debate Method in Teaching of Foreign Language for Specific Purposes as One of the Approaches of Communicative Skill Development in Students]. *International Humanitarian University Herald. Philology*, 47 (1), 64–67.
- Slodynytska, Yu., Hudyma, H. (2023). Rozvitok kritichnogo mislennya v suchasnij pedagogici: strategiyi, metodi ta vikliki [Development of critical thinking in modern pedagogy: strategies, methods and challenges]. *Scientific Collection «InterConf»*, 160, 91–94.
- Khanykina, N., Sopova, D., Bulvinska, O. (2021). Vprovadzhennya principiv akademichnoyi dobrochesnosti v universiteti: dosvid provedennya osvitologichnih debativ [Implementation of the academic integrity principles at the university: experience of conducting educological debates]. *Continuing professional education: theory and practice*, 1 (66), 46–55. <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2021.1.6>
- Shevelova-Garkusha, N. (2023). Debati yak osoblivij vid interaktivnogo navchannya dlya vdoskonalennya komunikativnoyi kompetencyi studentiv na zanyattiah z anglijskoyi movi [Debates as a special type of interactive learning for improving students' communicative competence in English classes]. In *Materiali V*

- Mizhnarodnoyi naukovo-praktichnoyi internet-konferenciyi «Problemi ta perspektivi rozvitku suchasnoyi nauki v krayinah Yevraziyi» (pp. 86–87). Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav.
- Bergan, S., Gallagher, T., Harkavy, I. (Eds.) (2020). Academic freedom, institutional autonomy and the future of democracy. Council of Europe. Higher Education Series, 24, 141–153. <https://rm.coe.int/prems-025620-eng-2508-higher-education-series-no-24/1680a19fdf>
- Bulvinska, O. (2017). Teacher communicative competence: different theoretical approaches. *International scientific journal «Internauka»*, 15 (37), 1, 20–23.
- Chen X., Zhai X., Zhu Yu., Li Y. (2022). Exploring debaters and audiences' depth of critical thinking and its relationship with their participation in debate activities. *Thinking Skills and Creativity*, 44, 101035. <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2022.101035>
- Chen, X., Zhao, H., Jin, H., Li, Y. (2022). Exploring college students' depth and processing patterns of critical thinking skills and their perception in argument map (AM)-supported online group debate activities. *Thinking Skills and Creativity*, 51, 101467. <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2024.101467>
- DeWitt, D., Alias, N., & Siraj, S. (2015). Collaborative learning: Interactive debates using padlet in a higher education institution. In International Educational Technology Conference (IETC 2015), 27–29 May 2015, Istanbul, Turkey. <http://eprints.um.edu.my/id/eprint/13630>
- Estermann, T., Nokkala, T. (2009). University Autonomy in Europe I: Exploratory Study. European University Association. <https://eua.eu/resources/publications/408:university-autonomy-in-europe-i-exploratory-study%C2%A0.html>
- Estermann, T., Bennetot Pruvot, E. (2018). Institutional Autonomy in Higher Education. In P. Teixeira, J. Shin (Eds.), *The International Encyclopedia of Higher Education Systems and Institutions*. Dordrecht: Springer. <https://doi.org/10.1007/978-94-017-9553-1>
- Meschi, M., Shirahmadi, S., Amiri, M., Ebrahimi-Siaghi, N. (2024). Debating: effective and satisfactory learning method in dentistry. *BMC Medical Education*, 24, 307. <https://doi.org/10.1186/s12909-024-05286-5>
- Park, C., Kier, C., Jugdev, K. (2011). Debate as a Teaching Strategy in Online Education: A Case Study. *Canadian Journal of Learning and Technology / La revue canadienne de l'apprentissage et de la technologie*, 37 (3). <https://doi.org/10.21432/T2FW2R>
- Rodriguez-Dono, A, Hernández-Fernández, A. (2021). Fostering Sustainability and Critical Thinking through Debate – A Case Study. *Sustainability*, 13 (11), 6397. <https://doi.org/10.3390/su13116397>
- Rome communiqué (2020). <https://erasmusplus.org.ua/novyny/3131-bologna-conference-in-rome-19-nov-2020.html>

Стаття надійшла до редакції 20.05.2024

Прийнято до друку 20.06.2024

UNIVERSITY AUTONOMY – A SUFFICIENT OR NECESSARY CONDITION FOR THE QUALITY OF HIGHER EDUCATION? EXPERIENCE OF EDUCATIONAL DEBATES

Oksana Bulvinska

<https://orcid.org/0000-0002-6764-4340>

PhD (Pedagogy), Senior Researcher,

Senior Researcher of Library,

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University,

13-b Levko Lukianenko Str., 04207 Kyiv, Ukraine,

o.bulvinska@kubg.edu.ua

The article is dedicated to presenting the experience of conducting debates on the impact of university autonomy on the improvement of higher education quality. It emphasizes that university autonomy is a fundamental academic value and a strategic direction of development for the European Higher Education Area, as well as a key feature of a democratic society and a condition for enhancing the quality of higher education and research. Debates are characterized as an educational technology and their role in the development of professional and general competencies of third-level (educational-scientific level) higher education seekers, enhancing the level of communication skills and interactive ability for partnership interaction, teamwork skills, as well as affirming democratic values, tolerance, honesty, and respect for opponents. The arguments presented by members of the affirmation team during the debates demonstrated that university autonomy in all four dimensions (organizational, personnel, financial, and academic) allows for the creation of a self-regulated and authoritative environment conducive to improving the quality of higher education, and also obliges universities to bear responsibility to society, as they play a

key role in the development of a democratic and inclusive society, sustainable and environmentally safe economic and social development, in the development of the economy and improvement of living standards. In contrast, the opposing team argued the possibilities of centralized regulation by the state in enhancing the quality of higher education and in the implementation of universities' social responsibility.

Key words: *academic autonomy, debate, educational technology, financial autonomy, organizational autonomy, quality of higher education, staffing autonomy, university autonomy, universities' social responsibility.*